

УДК 001+911

КАЛЕНИК ГЕРЕНЧУК (1904–1984) ЯК ГЕОЕКОЛОГ

Іван Круглов

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, Україна, 79007
e-mail: ivan.kruhlov@lnu.edu.ua*

Каленик Геренчук розпочав наукову кар'єру як економіко-географ, захистив кандидатську та докторську дисертації з геоморфології, але другу половину життя присвятив геоекології – між-дисциплінарній науці про географічні комплекси, яку в СРСР називали комплексною географією або ландшафтознавством. Він працював на посадах завідувача кафедр фізичної географії у Ростовському, Чернівецькому та Львівському університетах, але саме у Львові створив впливовий центр ландшафтних досліджень. К. Геренчук належав до природничої “геоморфологічної” школи, яка трактувала ландшафт як природний територіальний комплекс і першочергову увагу звертала на літогенні властивості суходолу.

Отож К. Геренчук значну увагу приділяв методології ландшафтознавства та географії загалом. Він долучився до вивчення ієрархічної організації просторових ландшафтних одиниць, їхнього картування та кількісної характеристики. На Розтоцькому ландшафтно-геофізичному стаціонарі він започаткував моніторингові дослідження динаміки ландшафту, і загалом скептично ставився до концептуалізацій, які не опиралися на конкретний емпіричний матеріал. К. Геренчук був прибічником єдиної суспільно-природної “комплексної” географії, яку тепер називаємо інтегрованою геоекологією, і наголошував на цьому у своїх підручнику і навчальних посібниках. Він відомий як автор і редактор колективних довідково-наукових монографій з природничої географії Українських Карпат і семи західних областей України. Наукова спадщина К. Геренчука є цінною і потребує подальшого розвитку.

Ключові слова: ландшафтознавство, комплексна географія, геоекологія, Каленик Геренчук.

Біографічна довідка. Каленик Іванович Геренчук народився 14 листопада 1904 р. у селянській сім'ї в с. Біла теперішнього Кам'янець-Подільського району на Хмельниччині. По закінченні початкової сільської школи батьки направили його до Кам'янця-Подільського, де він продовжив навчання у вищій початковій школі, а потім – в учительській семінарії та на природничо-географічному відділі Інституту народної освіти, який закінчив у 1925 р. Тоді керував сиротинцем, служив у війську, вчителював, а з 1932 р. викладав економічну географію у Кам'янець-Подільському педінституті – там виникли вакансії через комуністичні репресії української інтелігенції.

Каленик Геренчук (1960-ті рр.).

© Круглов І., 2025

 Open Access

Ця стаття поширюється на умовах публічної ліцензії Creative Commons “Із зазначенням авторства – 4.0 міжнародна”

У 1935–38 рр. навчався в аспірантурі Московського університету, захистив кандидатську дисертацію з геоморфології “Розвиток рельєфу моренних межиріччя центра Руської рівнини”. По закінченні аспірантури і до 1942 р. займав посади доцента і завідувача кафедри фізичної географії Ростовського університету. Під час німецької окупації повернувся до Кам’янця-Подільського, де працював у колгоспі та недовго викладав в агрошколі. Перебування на окупованій німцями території та деякі “необережні” висловлювання зробили Геренчука неблагонадійним в очах російської комуністичної влади, але їй довелося зважати на високий професіоналізм науковця. З 1945 р. доцент Геренчук працював завідувачем кафедри фізичної географії Чернівецького університету, а з 1954 р. – завідував кафедрою фізичної географії у Львівському університеті. В 1958 р. захистив докторську дисертацію з геоморфології “Тектонічні закономірності в орографії і річковій мережі Руської рівнини” та в 1960 р. здобув звання професора. В 1974 р. перейшов на посаду професора кафедри, а в 1979 р. – професора-консультанта. Помер К. Геренчук 5 лютого 1984 р. у Львові. Похований у Кам’янці-Подільському.

Так, К. Геренчук був автором 18 монографій, підручників і посібників, а також низки статей головно з питань геоекології та геоморфології. Переклади деяких його праць були опубліковані в американському журналі “Soviet Geography”. К. Геренчук був одружений з Марією Дробиною (1904–1990), домогосподаркою; мав доньку Наталію (1926–1997), геолога; зятя Станіслава Круглова (1928–2006), геолога; внуків Олександра Круглова (нар. 1952), геолога та Івана Круглова (нар. 1964), геоеколога. Детальніше про життєвий шлях К. Геренчука можна прочитати у спеціальних публікаціях (напр., Кукурудза, 2004. Професор Каленик Геренчук).

Зміст геоекології та її особливості в колишньому СРСР. Під геоекологією розуміємо інтегровану (міждисциплінарну, трансдисциплінарну) науку, яка вивчає геопросторову, а також часову, диференціацію фізичних, біотичних і суспільних структур та процесів довкілля у їхньому поєднанні та взаємодії. У колишньому СРСР, термінологією якого користувався К. Геренчук, цю географічну науку про взаємодію природи і суспільства загалом називали “комплексною географією” або “єдиною географією”, а її прикладний напрям – “конструктивною географією”. Географи тоталітарного комуністичного СРСР уникали вивчення генетичних зв’язків між природою та суспільством через загрозу звинувачення у “буржуазному географічному детермінізмі”, яке могло призвести до репресій. Тому головно розвивалася природнича геоекологія, яку звично називали “комплексна фізична (природнича) географія”. Глобальну природничу геоекологію позначали як “загальне землезнавство”, регіональну – “фізико-географічне районування”, а локальну геоекологію суходолу (ландшафтну екологію) – “ландшафтознавство”. Такі термінологічні особливості були головно викликані тим, що географи СРСР переважно сторонилися екології, яку розглядали як конкурентну галузь знань. Зокрема, концепції екосистеми (геоекосистеми) вони цілком надумано протиставляли практично тотожну ідею геосистеми, геокомплексу або природного територіального комплексу – ПТК [5].

Еволюція наукових інтересів та організаційна робота. К. Геренчук початково отримав природно-географічну вишівську підготовку. Однак у Кам’янець-Подільському педінституті викладав економічну географію і мав намір за цією спеціальністю вступати до аспірантури. Проте підчас вступу К. Геренчук змінив свої вподобання і вирішив студіювати геоморфологію, а пізніше зайнявся природничою геоекологією, зокрема дослідженням ландшафту як ПТК. Останнє стало головним науковим інтересом другої половини життя К. Геренчука. Був момент, коли він, маючи майже завершене докторське

дослідження з геоморфології, обдумував натомість можливість підготовки дисертації з ландшафтознавства. К. Геренчук, зрілий дослідник, активно долучився до розвитку нового перспективного наукового напрямку, зокрема успішно організував представницьку Другу всесоюзну нараду з ландшафтознавства у Львівському університеті (1956), яка надала відчутне прискорення розвитку геоecологічних досліджень у СРСР. Після цього він став впливовим науковцем на теренах совєтської імперії, а кафедра фізичної географії Львівського університету, яку він очолював, – одним із кількох провідних центрів ландшафтних досліджень.

К. Геренчук запросив на кафедру педолога І. Гоголева (1919–1996), де разом заснували ґрунтознавчу експедицію (лабораторію), яка була важливим науково-виробничим підрозділом Львівського університету в 1957–2000 рр. У 1961–1970 рр. К. Геренчук очолював міждисциплінарне прикладне дослідження зі створення земельного кадастру, а також комплексну експедицію з вивчення шкідливих явищ у Карпатах. У 1968 р. за ініціативи К. Геренчука був заснований Розтоцький ландшафтно-геофізичний стаціонар. Він також створив кабінет землезнавства з експозицією, яка мала не тільки високу наукову, а й мистецьку цінність. К. Геренчук активізував роботу Львівського відділу географічного товариства УРСР – окрім “Географічного збірника”, згодом “Вісника Львівського університету. Серія географічна”, виходили “Доповіді та повідомлення Львівського відділу географічного товариства УРСР”, де він був відповідальним редактором. К. Геренчук, як редактор і автор, видав серію колективних науково-довідкових монографій про природу Карпат і західних областей України. Під керівництвом К. Геренчука були виконані кандидатські ландшафтні дослідження Г. Міллером (1963), П. Климовичем (1963), Я. Дорфманом (1966), О. Топчієвим (1966), Г. Проць (1967), С. Трохимчуком (1968), І. Горашем (1968), Л. Алібековим (1968), Т. Джумабаєвим (1968), М. Кошкоданом (1971), М. Зденюком (1973), С. Кукурудзою (1979) та П. Штойком (1986, співкерівник В. Пашенко).

Методологія природничої ландшафтно-екологічної школи. К. Геренчук належав до “геоморфологічної” школи ландшафтних досліджень Н. Солнцева, в якій ландшафт інтерпретували як ПТК, а його морфологію і динаміку редукували до геоморфологічних (літогенних) особливостей, які доповнювали характеристиками інших екологічних компонентів (топоклімату, ґрунту, біоценозу). Такий підхід, попри обмеження, дав змогу виділяти ландшафтні структури, які загалом розкривають генетичні зв’язки між природними екологічними компонентами. Принципово цей підхід був аналогічний тому, який розвинувся у ландшафтно-екологічній школі К. Тролля.

К. Геренчук (1956), на прикладі екорегіону Пасмового Побужжя, що біля Львова, обґрунтував “місцевість” як ієрархічну морфологічну одиницю ландшафту, яку виділяють на підставі асоціації форм мезорельєфу. Він велику увагу приділяв різномасштабному картуванню ПТК, зокрема на підставі польових знімів із використанням стандартних форм (бланків). Також звертав увагу на непослідовність класифікацій, багатослівні легенди ландшафтних карт та ігнорування антропогенних властивостей ландшафтів [15, 16, 21]. Зокрема, К. Геренчук обґрунтовано критикував не лише звичну гібридну “однорядну” ієрархічну класифікацію ландшафтів, у якій чергуються геоморфологічні (“азональні”) та біокліматичні (“зональні”) критерії (країна–зона–область); а й послідовнішу “дворядну” (двовимірну) класифікацію А. Ісаченка, в якій геоморфологічні та біокліматичні критерії були комплементарними [1]. Натомість він запропонував і продемонстрував на прикладі України власну ієрархію регіональних ПТК (країна–край–область–ландшафтний район), яка була виключно геоморфологічною [2]. Під керівництвом К. Геренчука О. Топчієв

(1939–2023) провів перше дослідження з ландшафтометрії [19], яке, на жаль, не отримало належної уваги. Публікація на аналогічну тему, зроблена значно пізніше [20], стала “хітом” у ландшафтній екології з понад тисячею цитувань. Зауважимо, що К. Геренчук сам погано давав раду з картографією, оскільки був шульгою.

Він, як і інші його колеги-географи, усвідомлював, що для розуміння динаміки ландшафту принциповими є знання про колообіг (баланс) енергії та речовини між екологічними компонентами (атмосферою, ґрунтом, біоценозом). Такі балансові дослідження раніше розпочали екологи (біогеоценологи – за термінологією СРСР) на польових стаціонарах у рамках вивчення динаміки екосистем (біогеоценозів). Тому К. Геренчук з такою ж метою у 1968 р. ініціював створення відповідного стаціонару на лісистих горбах Розточчя у селищі Брюховичі біля Львова. Щоправда, цілком у дусі того часу, стаціонар назвали “ландшафтно-геофізичним”, а не “ландшафтно-екологічним”. Багатолітнім керівником і куратором стаціонару був доцент і завідувач кафедри фізичної географії Б. Муха (1943–2019).

К. Геренчук загалом критично ставився до нових концептуальних «ідеалістичних» підходів, які не підтверджувалися конкретним емпіричним матеріалом. Він різко критикував так звану теоретичну географію, зокрема концепцію поляризованого ландшафту [18]. Окрему статтю К. Геренчук присвятив критиці теоретичної (математичної) географії В. Бунге, в якій він нарікав на надто велике захоплення математизацією географії, яке, на його думку, веде до ігнорування складних взаємозалежностей у ландшафті та до підміни реального об’єкта географії (ландшафту) абстрактним “геопростором” [17]. Водночас у 1980 р. він високо оцінив і підтримав як офіційний опонент монографію-дисертацію В. Солнцева, що була “чистим” теоретизуванням на тему системної організації ландшафту. Видається, у “теоретичних” питаннях К. Геренчук бував дещо суб’єктивним.

Інтегрована геоекологія. К. Геренчук, який першочергово позиціювався як географ-природничник, був переконаним прихильником інтегрованих (міждисциплінарних суспільно-природничих) геоекологічних студій. Як зазначалося, така позиція, поширена у європейській і американській науці, була нетиповою та навіть небезпечною у комуністичному СРСР. Можна припустити, що розуміння потреби в міждисциплінарному суспільно-природничому вивченні ландшафту в К. Геренчука з’явилося або посилилося під час досліджень із комплексної оцінки сільськогосподарської землі в Карпатах протягом 1960-х років, яке здійснювалося у співпраці з економіко-географами. В ті роки К. Геренчук як офіційний опонент підтримав докторську дисертацію В. Анучіна про “єдину географію”. До речі, це був чи не найдраматичніший захист географічного дослідження у СРСР, коли позитивне рішення прийняли лише на пленумі Вищої атестаційної комісії. К. Геренчук стверджував, що “...потрібні глибоко поєднані, взаємопроникаючі комплексні фізико-географічні і економіко-географічні дослідження природних і виробничих територіальних комплексів... Внаслідок такої ... взаємодії ... виникне ... *комплексна географія* в точному значенні цього слова...” [1, с. 15]. Сучасною мовою таку “комплексну географію” називаємо інтегрованою геоекологією, яка вивчає ландшафт як суспільно-природну геоекосистему [5]. У навчальному посібнику, підготованому спільно з економіко-географами, К. Геренчук написав, що базовим завданням комплексної географії є пошук “відповідностей” між природним середовищем та характеристиками населення і господарства, а прикладним – обґрунтування планів розвитку територій [4].

Регіональна геоекологія. К. Геренчук передусім відомий як редактор і автор колективних довідково-наукових монографій із природничої географії Українських Карпат і

семи західних областей України [6–14]. У цих виданнях спочатку систематично описують та наводять дрібномасштабні картосхеми основних природних екологічних компонентів (корінних та континентальних відкладів, рельєфу, клімату, гідрографії, ґрунту, рослинності та тваринного населення), а потім характеризують індивідуальні регіональні та типологічні локальні природні комплекси (“природні ландшафти і райони”) та наводять відповідні картосхеми. Автором завершальних міждисциплінарних розділів про природні комплекси був К. Геренчук. Протягом десятиліть ці книжки слугували та досі слугують зручним джерелом інформації про природу західної України. Високо оцінюючи новизну та інформативність цих монографій у науково-історичному контексті, не можемо не звернути увагу на їхній компілятивний характер, який призвів до певної неузгодженості інформації в окремих розділах.

Глобальна геоєкологія. Курс з основ глобальної геоєкології (загального землезнавства) традиційно розпочинає вишівські навчальні програми географічних спеціальностей. Тому К. Геренчук вважав цю дисципліну важливою і наприкінці свого життя, разом з О. Боковим та І. Черваньовим, створив новий підручник з загального землезнавства, який вийшов друком після його смерті [3]. Зауважимо, що випуск вишівського підручника у СРСР був справою непростою з огляду і на жорстку наукову, часто недоброчесну, конкуренцію, і на бюрократичні перешкоди. Новий підручник вирізнявся від попередніх логікою подачі матеріалу, яка наголошувала на взаємозалежності явищ в екосфері (глобальній екосистемі), яку в СРСР географи називали географічною оболонкою. Так, після вступу та звичного розділу про астрономічно-планетарні властивості Землі, йшов розділ про субстанційну (геосферну) та просторову структури екосфери, за яким слідували розділи про процеси (“динаміку”) трансформації (колообігу) енергії та речовини в екосфері, про ретроспективну еволюцію екосфери, а також про менеджмент глобальних геоєкологічних процесів. Така послідовність висвітлення матеріалу була новітною і відображала сучасну епістемологію, побудовану на системному підході: структура–процес–еволюція–менеджмент. У підручнику значно більше уваги, порівняно з іншими виданнями, приділили антропогенним структурам і процесам, однак людство “традиційно” розглядали зовнішнім чинником, а не компонентом екосфери.

Висновки. Наукова спадщина К. Геренчука є цінною і потребує подальшого розвитку. Перед нами стоять завдання далі розвивати методологію ландшафтної екології, зокрема методики дослідження просторової та часової структури ландшафту з використанням новітніх технологій геоматики та спеціалізованих ландшафтно-екологічних симуляторів. Для параметризації таких симуляторів необхідна інформація, яку можна отримати лише через стаціонарні польові спостереження. Тому розвиток ландшафтно-екологічних стаціонарів, започаткований К. Геренчуком, є одним із пріоритетних завдань. Новітні дослідницькі технології перетворили візію “комплексної географії” К. Геренчука, яка досліджує ландшафт як суспільно-природну систему, у реальність, і нам варто ширше використовувати такий підхід. Слід продовжити справу географа і створити гармонізовані геоєкологічні науково-довідкові описи рідного краю нового рівня якості з використанням сучасних технологій збору, аналізу-синтезу, візуалізації та поширення інформації. У науковій та освітній роботі необхідно уникати застарілих ізоляціоністських концепцій і термінології доби СРСР, якою доводилося користуватися К. Геренчуку, й запроваджувати сучасний концептуально-понятійний апарат, що сприятиме практичному застосуванню української геоєкології та її міжнародній інтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Геренчук К. І. Основні проблеми фізичної географії. Київ : Вища школа, 1969. 132 с.
2. Геренчук К. І. Про фізико-географічне районування Української РСР. *Фізична географія та геоморфологія*. 1981. Вип. 26. С. 7–15.
3. Геренчук К. І., Боков В. А., Черванев І. Г. Загальне землезнавство. М. : Вища школа, 1984. 255 с.
4. Геренчук К. І., Раковська Е. М., Топчієв О. Г. Польові географічні дослідження. Київ : Вища школа, 1975. 248 с.
5. Круглов І. Трансдисциплінарна геоecологія : монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 292 с.
6. Природа Волинської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1975. 147 с.
7. Природа Закарпатської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1982. 152 с.
8. Природа Івано-Франківської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1973. 160 с.
9. Природа Львівської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1972. 192 с.
10. Природа Ровенської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1976. 156 с.
11. Природа Тернопільської області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1979. 167 с.
12. Природа Українських Карпат / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1968. 267 с.
13. Природа Хмельницької області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1980. 152 с.
14. Природа Чернівецької області / за ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1978. 160 с.
15. Gerenchuk K. I. Concerning principles of compilation of small-scale landscape maps. *Soviet Geography*. 1966. Vol. 7. № 6. P. 23–30. DOI: <https://doi.org/10.1080/00385417.1966.10770857>.
16. Gerenchuk K. I. Landscape field studies in the Ukraine and their practical significance. *Soviet Geography*. 1961. Vol. 2. № 3. P. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.1080/00385417.1961.10770750>.
17. Gerenchuk K. I. On theoretical geography. *Soviet Geography*. 1980. Vol. 21. № 1. P. 42–47. DOI: <https://doi.org/10.1080/00385417.1980.10640322>.
18. Gerenchuk K. I. Results of a Soviet symposium on teoretical aspects of geography. *Soviet Geography*. 1979. Vol. 20. № 5. P. 329–331. <https://doi.org/10.1080/00385417.1979.10640297>.
19. Gerenchuk K. I., Gorash I. K., Topchiyev A. G. A method for establishing some parameters of the morphologic structure of landscapes. *Soviet Geography*. 1970. Vol. 11. № 4. P. 262–271. DOI: <https://doi.org/10.1080/00385417.1970.10770486>.
20. O'Neill R. V., Krummel J. R., Gardner R. H. et al. Indices of landscape pattern. *Landscape Ecology*. 1988. Vol. 1. № 3. P. 153–162.
21. Vinogradov B. V., Gerenchuk K. I., Isachenko A. G. et al. Basic principles of landscape mapping. *Soviet Geography*. 1962. Vol. 3. № 6. P. 15–20. DOI: <https://doi.org/10.1080/00385417.1962.10769947>.

REFERENCES

1. Herenchuk, K. I. (1969). Osnovni problem fizychnoyi geografii. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
2. Herenchuk, K. I. (1981). O fiziko-geograficheskom raionirovanii Ukrainsskoi SSR. *Fizicheskaya Geografiya i Geomorfologiya*, 26, 7–15 [in Russian].
3. Herenchuk, K. I., Bokov, V. A. & Chervaniyov, I. H. (1984). Obshcheye zemlevedeniye. Vysshaya Shkola [in Russian].
4. Herenchuk, K. I., Rakovska, E. M. & Topchiev, O. H. (1975). Poliovi geografichni doslidzhennia. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
5. Kruhlov, I. (2020). Transdyscyplinarna geoekologia : monografia. LNU im. S. Franka [in Ukrainian].
6. Herenchuk, K. I. (eds). (1975). Pryroda Volynskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
7. Herenchuk, K. I. (eds). (1982). Pryroda Zakarpatskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
8. Herenchuk, K. I. (eds). (1935). Pryroda Ivano-Frankivskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
9. Herenchuk, K. I. (eds). (1972). Pryroda Lvivskoyi oblasti. Lviv : Vyd-vo. Un-tu. [in Ukrainian].
10. Herenchuk, K. I. (eds). (1976). Pryroda Rovenskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
11. Herenchuk, K. I. (eds). (1979). Pryroda Ternopilskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
12. Herenchuk, K. I. (eds). (1972). Pryroda Ukrainskykh Karpat. Lviv : Vyd-vo. Un-tu [in Ukrainian].
13. Herenchuk, K. I. (eds). (1980). Pryroda Khmelnytskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
14. Herenchuk, K. I. (eds). (1978). Pryroda Chernivetskoyi oblasti. Vyshcha Shkola [in Ukrainian].
15. Gerenchuk, K. I. (1966). Concerning principles of compilation of small-scale landscape maps. *Soviet Geography*, 7(6), 23–30. <https://doi.org/10.1080/00385417.1966.10770857> [in English].
16. Gerenchuk, K. I. (1961). Landscape field studies in the Ukraine and their practical significance. *Soviet Geography*, 2(3), 17–23. <https://doi.org/10.1080/00385417.1961.10770750> [in English].
17. Gerenchuk, K. I. (1980). On theoretical geography. *Soviet Geography*, 21(1), 42–47. <https://doi.org/10.1080/00385417.1980.10640322> [in English].
18. Gerenchuk, K. I. (1979). Results of a Soviet symposium on teoretical aspects of geography. *Soviet Geography*, 20(5), 329–331. <https://doi.org/10.1080/00385417.1979.10640297> [in English].
19. Gerenchuk, K. I., Gorash, I. K., & Topchiyev, A. G. (1970). A method for establishing some parameters of the morphologic structure of landscapes. *Soviet Geography*, 11(4), 262–271. <https://doi.org/10.1080/00385417.1970.10770486> [in English].
20. O'Neill, R. V., Krummel, J. R., & Gardner, R. H. (eds). (1988). Indices of landscape pattern. *Landscape Ecology*, 1(3), 153–162. <https://doi.org/10.1007/BF00162741> [in English].
21. Vinogradov, B. V., Gerenchuk, K. I., Isachenko, A. G. (eds). (1962). Basic principles of landscape mapping. *Soviet Geography*, 3(6), 15–20. <https://doi.org/10.1080/00385417.1962.10769947> [in English].

Стаття: надійшла до редакції 18.09.2025

доопрацьована 14.10.2025

прийнята до друку 26.10.2025

KALENYK HERENCHUK (1904–1984) AS GEOECOLOGIST**Ivan Kruhlov**

*Ivan Franko National University of Lviv,
41, P. Doroshenko Str., Lviv, Ukraine, 79007
e-mail: ivan.kruhlov@lnu.edu.ua*

Kalenyk Herenchuk began his scientific career as an economic geographer, then he switched and defended both his candidate and doctoral dissertations in geomorphology. However, he dedicated the second half of his life to geoecology – an interdisciplinary science focused on geographic complexes, which in the USSR was referred to as complex geography or landscape science. He held positions as head of the departments of physical geography at universities in Rostov, Chernivtsi, and Lviv, but it was in Lviv that he established a prominent center for landscape research. K. Herenchuk belonged to the natural science-based “geomorphological” school, which viewed the landscape as a natural territorial complex and emphasized the lithogenic properties of the land.

So, K. Herenchuk paid great attention to the methodology of landscape science and geography in general. He contributed to the study of the hierarchical organization of spatial landscape units, their mapping, and quantitative characterization. At the Roztochia Landscape-Geophysical Field Station, he initiated monitoring studies of landscape dynamics and was generally skeptical of conceptualizations not based on concrete empirical data. K. Herenchuk was an advocate of a unified socio-natural “complex” geography, which today is known as integrated geoecology, and he emphasized this in his textbooks and teaching materials. He is also known as the author and editor of collaborative reference-scientific monographs on the physical geography of the Ukrainian Carpathians and the seven western regions of Ukraine. K. Herenchuk’s scientific legacy is valuable and deserves further development.

Keywords: landscape science, complex geography, geoecology, Kalenyk Herenchuk.